

## કાપણી પછી તરત જ એરંડા વેચવાનો નિર્ણય ખેડૂતો લઈ શકે છે

ભારતમાં છેલ્લા ચાર વર્ષથી એરંડા ઉગાડતા પ્રદેશોમાં ચોમાસું મધ્યમ થી સારું રહ્યું છે. તેમજ ચાલું વર્ષ ૨૦૨૨-૨૩ દરમ્યાન એરંડાનું વાવેતર વધીને અંદાજે ૮.૯૨ લાખ હેક્ટર જેટલું થયેલ છે, જે ગત વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨ માં ૭.૫૫ લાખ હેક્ટર હતું અને ઉત્પાદન પણ ઘટીને ગત વર્ષે ૧૬.૧૯ લાખ ટન થયું હતું, જે વર્ષે ૨૦૨૦-૨૧માં ૧૬.૪૭ લાખ ટન હતું. જેથી ગત વર્ષે એરંડાનો ભાવ ક્વિન્ટલ ટીઠ રૂ. ૭૦૦૦ કરતા વધારે રહ્યો હતો. ચાલું વર્ષે એરંડાનું ઉત્પાદન વધીને ૧૮.૮૨ લાખ ટન જેટલું થશે (બીજો આગોતરો અંદાજ તા. ૧૪-૨-૨૦૨૩).

ગુજરાતમાં ચાલું વર્ષ ૨૦૨૨-૨૩માં એરંડાનું વાવેતર અંદાજે ૭.૧૪ લાખ હેક્ટર જેટલું થયેલ છે, જે ગત વર્ષે ૬.૫૦ લાખ હેક્ટર હતું, અને ઉત્પાદન ગયા વર્ષનાં ૧૪.૦૨ લાખ ટનની સરખમણીએ આ વર્ષે સહેજ વધુ ૧૫.૦૧ લાખ ટન જેટલું થવાનો અંદાજ છે (બીજો આગોતરો અંદાજ તા. ૦૭-૦૧-૨૦૨૩). ચાલું વર્ષે પાકની સ્થિતિ સામાન્ય રહી છે, જેથી ઉત્પાદન પણ સામાન્ય રહેશે. રાજસ્થાન અને આંધ્રપ્રદેશમાં ગયા વર્ષ કરતા આ વર્ષે વાવેતરનો વિસ્તાર વધારે હોવાનો અંદાજ છે અને પાકની સ્થિતિ પણ સામાન્ય રહી છે.

એરંડાનો ભાવ જે જાન્યુઆરી, ૨૦૨૨ માં ગુજરાતની વિવિધ બજારોમાં મળાનાં રૂ. ૧૨૨૦ હતો, જે ગત વર્ષે ઓછું વાવેતર અને ઉત્પાદનને લીધે સતત વધીને એપ્રિલ, ૨૦૨૨ માં મળાનાં રૂ. ૧૪૦૦ અને આગળ જૂન, ૨૦૨૨ માં રૂ. ૧૪૭૫ જેટલા થયેલ હતા. પરંતુ, ચાલું વર્ષે વાવેતર વિસ્તાર વધવાને લીધે ભાવ ઘટવા તરફી છે અને હાલ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૨૩માં કાપણી સમયે મળાના રૂ. ૧૩૬૦ આજુબાજુ છે અને આ સ્તરેથી નીચે રહેવાની સંભાવના છે.

એરંડાના તેલની નિકાસ વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧ માં ૭.૩૪ લાખ ટન જેટલી થયેલ, જે ઘટીને વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨ માં ૬.૬૩ લાખ ટન થયેલ. ચાલું વર્ષે પણ એપ્રિલ થી ડીસેમ્બર, ૨૦૨૨ સુધીમાં લગભગ ૪.૪૩ લાખ ટન દિવેલની નિકાસ થયેલ છે અને માર્ચ ૨૦૨૩, સુધીમાં લગભગ ૬ લાખ ટન થવા સંભવ છે. એરંડાના તેલના વિવિધ ઉત્પાદનોની નિકાસ અને ઘરેલું વપરાશ લગભગ ૧.૫ લાખ ટન થવાની ધારણા છે. આ માટે આશરે ૧૮ લાખ ટન એરંડાનું પિલાણ કરવાની જરૂરીયાત રહેશે. આ સૂચવે છે કે, ચાલું વર્ષનું ઉત્પાદન તેલની માંગને પહોંચી વળવા પૂરતું છે. વેપારીઓ અને ખેડૂતો પાસે પાછલા વર્ષનો સંગ્રહ કરેલ જથ્થો નહિવત છે.

ઉપરોક્ત વિગતોને ધ્યાનમાં લઈ, કૃષિ અર્થશાસ્ત્ર વિભાગ, જૂનાગઢ કૃષિ યુનિવર્સિટી, જૂનાગઢની સંશોધન ટીમે પાટણ માર્કેટિંગ યાર્ડનાં દિવેલાનાં ઐતિહાસિક માસિક ભાવનું વિશ્લેષણ કરેલ છે. જેના તારણ મુજબ એવું અનુમાન છે, કે એરંડાનો ભાવ **માર્ચ થી એપ્રિલ, ૨૦૨૩ દરમ્યાન કાપણી સમયે મળાનાં રૂ. ૧૨૬૦ થી ૧૩૬૦ (ક્વિન્ટલ ટીઠ રૂ. ૬૩૦૦ થી ૬૮૦૦) જેટલા રહેવાની સંભાવના છે.** જેથી ઉપરોક્ત પરિસ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, એરંડાનો સંગ્રહ ન કરતા, કાપણી પછી તરત જ વેચાણ કરવા ખેડૂતભાઈઓ પોતાની રીતે નિર્ણય કરી શકે છે.

આંતરરાષ્ટ્રીય બજારમાં પ્રતિકૂળ સ્થિતિને કારણે નિકાસની તકો ઘટી રહી હોવાથી ભવિષ્યમાં એરંડાના ભાવમાં વધારો થવાની શક્યતા ઓછી છે.